

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Д. Ю. Кондратова на дисертацію Кібальника Станіслава Олеговича
«Кримінологічна характеристика та запобігання незаконному
переправленню осіб через державний кордон України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 – Право**

Вивчення рукопису дисертації Кібальника Станіслава Олеговича та ознайомлення з публікаціями здобувача дає підстави для попереднього висновку, що дисертант виконав роботу на належному науковому й методологічному рівні та досяг поставлених дослідницьких цілей. Цей висновок підтверджується сумою основних критеріїв, за якими оцінюються такі наукові роботи.

Актуальність теми дисертації. Незаконна міграція на території України отримує загрозливі для національної безпеки масштаби. Вона окрім, власної небезпеки створює небезпеку для поширення організованих форм незаконного переправлення осіб через державний кордон України, появи транснаціональної злочинності в цій сфері. Правоохоронні органи нашої країни повідомляють, що незаконне переправлення осіб через державний кордон України виступає одним із найприбутковіших злочинних видів бізнесу з ознаками організованості та професійності.

Вже зрозумілим є той факт, що протидія цьому злочину лише заходами кримінальної репресії не є достатньо неефективною. Необхідно проводити комплекс заходів загальносоціального, спеціально-кримінологічного та індивідуального запобігання. Звісно, що така діяльність неможлива без відповідного наукового забезпечення, а це, у свою чергу, свідчить про достатньо високий рівень актуальності представленої наукової роботи.

Актуальність роботи також підкреслюється й тим, що тема дисертаційного дослідження узгоджується з науково-дослідною роботою Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка

В. В. Сташиса НАПрН України «Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів: теорія та практика» (номер державної реєстрації: 0117U000283). Крім того, проблематика дослідження узгоджена з Концепцією розвитку кримінологічної науки в Україні на початку XXI ст. (схваленою Координаційним бюро з проблем кримінології НАПрН України у 2002 р.); Стратегією розвитку наукової діяльності Національної академії правових наук України на 2016-2020 рр. (затвердженою загальними зборами НАПрН України 3 березня 2016 р.); Стратегією державної міграційної політики на період до 2025 р. (схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р.); Стратегією розвитку Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України на 2016-2020 рр. (затвердженою постановою вченої ради від 26 лютого 2020 р.).

Виходячи з викладеного, дисертаційне дослідження Кібальника Станіслава Олеговича, є актуальним та своєчасним і має істотне значення для вдосконалення теоретичних та практичних засад кримінологічної протидії незаконному переправленню осіб через державний кордон України.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, зумовлена такими чинниками: 1) глибоким статистичним аналізом сучасного стану поширення такого негативного соціально-правового явища, як незаконне переправлення осіб через державний кордон України; 2) критичним аналізом законодавства, яке здійснює охорону суспільних відносин у відповідній сфері; 3) застосуванням дослідницьких методів сучасної теорії пізнання, у тому числі як загальнонаукових методів (діалектичний, формально-логічний, системно-структурний, класифікація та ін.), так і методів, притаманних дослідженням у правових науках (догматичний, порівняльно-правовий, історико-правовий та ін.), а також методів, що притаманні конкретно-соціологічним дослідженням (вивчення правових документів, статистичних відомостей та ін.); 4) вивченням достатньої кількості наукових робіт із міжнародного права, кримінального права, кримінології, кримінального процесу, загальної теорії держави та права, міжнародного кримінального права, філософії, соціології, психології, тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що за сутністю, характером і змістом вирішеного наукового завдання дисертація С. О. Кібальника є першим кримінологічним дослідженням явища незаконного переправлення осіб через державний кордон України.

У ракурсі такої наукової розвідки автором була правильно визначена мета дисертаційного дослідження, яка полягає в розробці комплексу заходів запобігання незаконному переправленню осіб через державний кордон України.

Для досягнення даної мети була окреслена низка завдань, що необхідно розв'язати під час зазначеного дослідження, зокрема: провести відмежування незаконного переправлення осіб через державний кордон як об'єкта кримінологічного дослідження від суміжних із ним правопорушень; простежити наукове опрацювання проблематики незаконного переправлення осіб через державний кордон на сучасному етапі розвитку кримінології в Україні та за кордоном; установити і проаналізувати основні кількісні та якісні показники вимірювання незаконного переправлення осіб через державний кордон України; дослідити динаміку незаконного переправлення осіб через державний кордон України, його ймовірний рівень та чинники латентності; установити комплекс детермінант незаконного переправлення осіб через державний кордон України; виявити основні криміногенні риси особистості злочинця, що вчиняє незаконне переправлення осіб через державний кордон України, та провести на цій підставі їх класифікацію; узагальнити міжнародний та зарубіжний досвід запобігання незаконному переправленню осіб через державний кордон та можливості його імплементації в Україні; розробити комплекс взаємопов'язаних перспективних заходів зі скорочення попиту та пропозиції щодо незаконного переправлення осіб через державний кордон України.

Заслугують на підтримку й визнання елементами наукової новизни дослідження вперше обґрунтовані в рецензованій праці такі здобутки дисертанта: застосовано концептуальний підхід до прикордонного й міграційного контролю, альтернативний домінуючій в Україні парадигмі та заснований на пріоритеті інтересів малозабезпечених верств суспільства; надано кримінологічну характеристику незаконному переправленню осіб через державний кордон України за 2007-2019 рр., зокрема, встановлено, що рівень цих злочинів в середньому дорівнює 190 облікованим кримінальним правопорушенням на рік, рівень судимості – 98 осіб на рік, основний масив облікованих кримінальних правопорушень – це діяння, передбачене ч. 2 ст. 332 КК України та вчинене з корисливих мотивів; характерна відносна стабільність динаміки; констатовано вплив на ці показники високої латентності досліджуваного явища; здійснено класифікацію злочинців, що вчиняють незаконне переправлення осіб через державний кордон України, за критерієм ступеню їх включення до цієї діяльності як галузі транскордонного злочинного

бізнесу. Виокремлено такі групи осіб, які: 1) незаконно переправляли через державний кордон України своїх рідних або близьких без мети отримання будь-якої матеріальної вигоди; 2) переправляли незнайомих, з якими вони не зустрічалися раніше, за відсутності корисливого мотиву; 3) є ситуаційними корисливими злочинцями; 4) систематично займаються незаконним переправленням осіб через державний кордон України на оплатній основі; запропоновано систему взаємопов'язаних заходів запобігання незаконному переправленню осіб через державний кордон України у формі двох паралельних напрямів: стратегій зменшення попиту та стратегій зменшення пропозиції на такі діяння, що базується на: збільшенні можливостей для добровільного повернення незаконних мігрантів до країн походження та сприяння у переселенні їх з України до третіх країн; проведенні міграційної амністії у формі спрощеної натуралізації тих іноземних громадян та осіб без громадянства, яких не було охоплено цими програмами, але які не можуть повернутися до країн свого походження з поважних причин; припиненні дії Угоди про реадмісію осіб між Україною та Європейським Співтовариством; відмові від застосування примусового видворення за межі України до осіб, не пов'язаних з організованою злочинністю; припиненні подальшого функціонування ПТІІ на території України; забезпеченні населення прикордонних регіонів України дієвими економічними альтернативами зайняттю незаконним переправленням осіб через державний кордон;

На увагу і обговорення заслуговують окремі положення, які, будучи відомими в кримінологічній науці, в рецензованій роботі були удосконалені, й ті, які одержали в роботі подальший розвиток.

В цілому презентовані автором елементи наукової новизни є достатніми для дисертаційного дослідження такого рівня.

Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Структура дисертації є цілком логічною для кримінологічного дослідження. Вона складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають в себе 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та 6 додатків. Загальний обсяг роботи становить 260 сторінок, з яких основний текст займає 190 сторінок, список використаних джерел (449 найменувань) – 47 сторінок, додатки розміщені на 8 сторінках.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, висвітлюється ступінь її наукової розробленості, формулюються об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження, визначаються теоретико-методологічні основи й емпірична база,

обґрунтовується наукова новизна одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, форми апробації та структура дисертаційної роботи.

У першому розділі досліджується сучасний стан наукової розробки питання незаконного переправлення осіб через державний кордон в Україні та світі. Окремий підрозділ дисертаційного дослідження присвячений юридичній відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України та її історичним передумовам.

Автором наголошується, що незаконна міграція виступає об'єктом кримінологічного дослідження внаслідок низки сутнісних якостей, пов'язаних із її посяганням на можливість держави визначати та обмежувати коло осіб, які мають право перебувати на території, що перебуває під державним суверенітетом. Незаконне переправлення осіб через державний кордон – найбільш суспільно небезпечна складова незаконної міграції, що у науці здебільшого пов'язується з його перетворенням на глобальну високоприбуткову індустрію під контролем організованої злочинності.

Зазначається, що можливість пересування між державами та вибору країни для проживання має яскраво виражений класовий характер, який з особливою різкістю проявляє себе під впливом глобалізації ринкової економіки. Значення прикордонного та міграційного контролю для забезпечення державної та міжнародної безпеки на сучасному етапі поступово наближається до їх значення в часи занепаду рабовласництва та кріпацтва.

Здобувач наголошує, що основні погляди щодо концептуального розуміння незаконного переправлення осіб через державний кордон у кримінологічній науці країн ЄС та США можна звести до таких підходів: теорія глобального міграційного бізнесу (яка виникла першою серед них та розглядає досліджуване явище як галузь міграційної індустрії у єдності її законних та незаконних складових), теорія організованої злочинності та теорія сімейних зв'язків.

Аналіз кримінальної відповідальності за незаконне переміщення осіб через державний кордон України, дозволяє дисертанту зробити висновок про те, що діяння, кримінальну відповідальність за яке передбачено ст. 332 КК України, є найбільш тяжким правопорушенням проти порядку руху осіб через державний кордон України. Від незаконного перетинання державного кордону його відрізняє наявність другої особи, яка надає порушнику допомогу у такому перетинанні, від міжнародної торгівлі людьми – об'єкт злочинного посягання, яким у такому разі є воля, честь та гідність особи. Наголошується, що криміналізація незаконного перетинання державного кордону та діянь за ч. 1

ст. 332 КК України є необґрунтованою як з кримінологічної (ще більше посилюючи соціальну дезадаптацію засуджених жителів прикордонної місцевості), так і з юридичної точки зору (не відповідаючи міжнародним зобов'язанням України у сфері протидії незаконній міграції). Пропонується на певний час декриміналізувати це діяння і дослідити ефект від такої декриміналізації.

Другий розділ присвячено кримінологічній характеристиці незаконного переміщення осіб через державний кордон України.

Здобувач наголошує на тому, що незаконне переправлення осіб через державний кордон України характеризується високим рівнем латентності. Першочергову роль серед чинників латентизації відіграє матеріальна зацікавленість співробітників правоохоронних органів та жителів прикордонних населених пунктів у систематичному продовженні цієї злочинної діяльності.

Автором зазначається, що значний вплив на кількісно-якісні показники здійснюють і особливості конструкції об'єктивної сторони складу злочину, складнощі відмежування його від інших правопорушень, висока ймовірність помсти з боку злочинців, низький ступінь очевидності діяння, ретельна діяльність винних щодо приховування вчиненого тощо.

На підставі аналізу соціально-демографічних, кримінально-правових та морально-психологічних ознак особистості злочинця, що вчиняє незаконне переправлення осіб через державний кордон України, виділено його характерні риси. Такими зазвичай є чоловіки віком від 30 до 50 років, переважно громадяни України, як правило, із середньою освітою (71,5%), які ніде не працюють та не навчаються, вчинили злочин у складі групи осіб за попередньою змовою, не схильні до вживання алкоголю та наркотичних засобів, не мають судимості. Морально-психологічні риси особистості злочинця проявляють себе у тісному зв'язку із характером його взаємовідносин з незаконним мігрантом: щире співпереживання у разі переправлення близької особи та здебільшого цинічно-байдуже ставлення у разі вчинення злочину з корисливих мотивів.

За критерієм ступеню участі у міжнародній злочинній індустрії з незаконного переправлення осіб через державний кордон виділено чотири групи злочинців: 1) які незаконно переправляли через державний кордон України своїх рідних або близьких без мети отримання будь-якої матеріальної вигоди; 2) які переправляли незнайомих, з якими не зустрічалися раніше, за відсутності корисливого мотиву; 3) ситуаційні корисливі злочинці;

4) професійні злочинці, які займаються незаконним переправленням осіб через державний кордон України на систематичній основі. Проте внаслідок широкої різноманітності дій, які охоплюються складом злочину за ст. 332 КК України, така класифікація не дозволяє прогнозувати кримінальну поведінку осіб на основі їх відповідності певному набору типових для переправника параметрів, а лише дає можливість орієнтовного передбачення ефективності запропонованих автором запобіжних практик.

У процесі дослідження кількісних та якісних показників незаконного переправлення осіб через державний кордон України протягом 2007-2019 рр. дисертантом встановлено тенденцію до стабільності рівня цього злочину, за якої зростання їх рівня та рівня судимості за ст. 332 КК України в окремі роки чергується з їх зниженням упродовж інших. Більшість цих злочинів вчиняється у прикордонних областях Сходу та Заходу України, що пояснюється глибокою економічною депресією в більшості населених пунктів української периферії. Вихідні джерела цього пов'язуються із світовими процесами глобалізації капіталістичної системи, неспроможної забезпечити дедалі більшу частку населення планети принаймні елементарними засобами до існування, за якої транснаціональна організована злочинність стає як наслідком потреби у розширеному відтворенні капіталу, так і чинником подальшого формування глобальної економіки.

Серед мікрорівневих чинників, завдяки яким реалізуються спільні для переправників та мігрантів мотиви щодо покращення якості свого життя на тлі постійного ускладнення перетинання державного кордону України в передбачений законом спосіб, першочергову роль відіграє транзитне географічне розташування держави. Іншими вагомими детермінантами є розгалужена корумпованість державних органів та наявність численних спільнот вихідців із тих самих країн далекого зарубіжжя, вихідцями з яких є незаконні мігранти, що прямують до країн ЄС через територію України. До них також додаються загальна розбалансованість державного управління, відсутність в Україні комплексної державної міграційної політики, нестабільність політичної ситуації у цілому та низка обставин організаційно-логістичного характеру. Автором справедливо наголошується, що вказані чинники перебувають у постійній взаємодії та тісному зв'язку між собою, легко здійснюючи взаємний перехід.

У третьому розділі дисертації розглядаються заходи загальносоціального, спеціально-кримінологічного та індивідуального запобігання незаконному переправленню осіб через державний кордон України.

Узагальнення міжнародного та зарубіжного досвіду запобігання незаконному переправленню осіб через державний кордон дозволило автору зробити висновок про доцільність розподілу відповідних заходів на стратегії зменшення попиту та стратегії зменшення пропозиції щодо розглядуваних послуг.

Перші пов'язуються із викоріненням соціально-економічних причин міграції населення, розширенням можливостей для перетинання державного кордону відповідно до встановленого порядку, інформуванням потенційних мігрантів щодо небезпек, наявних при незаконному переправленні, а також заходами стримування незаконних мігрантів, що мають на меті зробити звернення за послугами злочинців позбавленим сенсу для «клієнтів».

До другої групи відносимо стримування переправників шляхом зменшення можливостей вчинення злочину (укріпленням охорони державних кордонів, посиленням імміграційного й прикордонного контролю, проведенням індивідуально-профілактичної роботи тощо) та криміналізації їх дій, а також полегшення отримання високих та стабільних доходів не вдаючись до злочинної діяльності. Провідну роль наразі відіграє стратегія зменшення попиту шляхом високої ймовірності примусової ізоляції та видворення мігрантів за межі країни після їх незаконного переправлення до неї.

Наводяться вагомні аргументи про те, що результатом застосування стримувальних стратегій (як щодо незаконних мігрантів, так і щодо переправників) стає зростання цін на послуги з боку останніх, удосконалення способів вчинення злочину, використання більш небезпечних маршрутів слідування, а також подальше обмеження доступу незаконних мігрантів до працевлаштування, житла, охорони здоров'я та інших базових прав, що також посилює їх залежність від злочинців. У сукупності всі ці чинники призводять до зростання прибутків угруповань, задіяних в цій галузі. Протилежна ж стратегія – зменшення попиту шляхом надання незаконним мігрантам можливості постійного оселення за місцем тимчасового перебування – демонструє певну ефективність у зарубіжних транзитних державах, однак є малоприйнятною для України з огляду на значно нижчий рівень життя у ній.

Доводиться, що фактичним наслідком прикордонного та міграційного контролю в Україні стає концентрація на її території незаконних мігрантів із країн далекого зарубіжжя, які утворюють основу попиту на діяльність переправників.

Відтак, як головну мету запобіжного впливу стратегій зі зменшення такого попиту запропоновано припинення ролі України як місця накопичення

на невизначений строк осіб, які не можуть ані повернутися до країн походження, ані продовжити шлях до країн ЄС. Задля цього підкреслюється необхідність збільшення можливостей для добровільного повернення незаконних мігрантів до країн їх походження та сприяння у переселенні їх з України до третіх країн; проведення міграційної амністії у формі спрощеної натуралізації тих іноземних громадян та осіб без громадянства, яких не було охоплено цими програмами, і які не можуть повернутися до країн походження з поважних причин; припинення дії Угоди про реадмісію осіб між Україною та Європейським Співтовариством; обмеження застосування примусового видворення за межі України лише представниками організованої злочинності (з метою запобігання повторним зверненням за незаконним переправленням до України у разі повернення мігранта до країни походження всупереч його волі).

Основним об'єктом запобіжного впливу стратегій зі зменшення пропозиції на незаконне переправлення осіб через державний кордон України дисертантом визначено хронічну соціально-економічну стагнацію прикордонних територій України, залишених незатребуваними в умовах глобалізованого капіталізму, викликані цим маргіналізацію і прекарізацію їх населення.

Оскільки вирішення цієї проблеми неможливе в межах економічної логіки, яка до неї призвела, забезпечення «практикуючих» та потенційних злочинців альтернативними джерелами отримання доходу можливе за допомогою переорієнтації економіки з отримання максимального прибутку на задоволення соціальних потреб, на основі балансу індивідуальних та громадських інтересів виробників і споживачів. Додатковим заходом цієї групи має бути така складова стратегії зменшення можливостей вчинення злочину, як закриття усіх ПТПШ на території України, скупчення незаконних мігрантів у яких полегшує переправникам ведення їх справи.

Практичне значення отриманих результатів не викликає сумнівів. Висновки та практичні пропозиції, що містяться у дисертації, можуть бути використані: а) у науково-дослідній діяльності – при подальшому вивченні незаконної міграції та, зокрема, незаконного переправлення осіб через державний кордон (акт впровадження Університету Землі від 30.12.2019 р.); б) у нормотворчості – для удосконалення нормативно-правової бази діяльності суб'єктів запобігання незаконному переправленню осіб через державний кордон України (акт впровадження ГО «Фавела 61» від 04.01.2021 р.); в) у реальному секторі економіки – для впровадження заходів щодо виведення периферійних територій України зі стану зтяжної соціально-економічної кризи

(акт впровадження кооперативної групи «Фалафель Синдикат» від 14.11.2020 р.); г) у навчальному процесі – при розробці та викладанні навчального курсу «Кримінологія», підготовці навчальних посібників з курсів «Запобігання транскордонній злочинності», «Міжнародна кримінологія», «Політекономія міграції» тощо (акт впровадження академічного колективу «Kritische Politik Zürich» від 13.03.2020 р.).

Про повноту викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації свідчить та обставина, що результати дисертаційного дослідження відображені у 13 наукових працях, п'ять з яких – наукові статті, опубліковані у фахових наукових виданнях України та ФРН, що включені до міжнародних наукометричних баз, а вісім – тези доповідей і повідомлень на наукових і науково-практичних конференціях.

Емпіричну основу дослідження складають: результати вивчення 270 архівних кримінальних справ (кримінальних проваджень) за ст. 332 КК України, розглянутих місцевими загальними судами Харківської, Одеської, Закарпатської, Львівської, Волинської, Чернівецької, Сумської та Луганської областей у 2007-2017 рр.; результати опитування 100 співробітників Харківського, Одеського, Київського, Львівського, Чопського та Мукачівського прикордонних загонів, 33 співробітників Департаменту оперативної діяльності ДПСУ, 67 співробітників та волонтерів українських представництв МОМ та УВКБ ООН, Товариства Червоного Хреста України, благодійних фондів «Право на захист» та «Регіон Карпат», громадських організацій «Десяте квітня» та «Феміністична майстерня»; статистична звітність Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної судової адміністрації України та Державної служби статистики України за 2007-2019 рр.

Нормативно-правову базу роботи складають міжнародно-правові та національні нормативні акти кримінального та адміністративного законодавства, що регулюють юридичну відповідальність за порушення порядку перетинання державного кордону України та заходи запобігання протиправним діянням у досліджуваній сфері.

Теоретична база дисертації представлена спеціальною літературою з кримінології, кримінального і адміністративного права, соціології, історії, політології, макроекономіки та інших наукових дисциплін, яка має відношення до висвітлених питань.

Такий підхід до виконання дисертаційного дослідження дозволив здобувачу дійти до науково обґрунтованих, важливих для теорії і практики

кримінологічної протидії незаконному переміщенню осіб через державний кордон України висновків.

Оформлення дисертації. Дисертація С. О. Кібальника оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю, що оптимально поєднує складові представленого дослідження. Положення, висновки та пропозиції, що містяться в науковій праці, характеризуються завершеністю, аргументованістю та послідовністю.

У цілому позитивно оцінюючи виконану дисертантом роботу, маю зауважити, що, як і будь-яка значна за обсягом і кількістю досліджуваних проблем наукова праця, вона має й окремі суперечливі або дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації або пояснень здобувача під час прилюдного захисту:

1. На наш погляд, дисертантом приділяється забагато уваги проблемам незаконної міграції та переправлення осіб через державний кордон, які існують в закордонних країнах. Безперечно, що слід враховувати позитивний закордонний досвід протидії цьому соціально-правовому явищу. Проте, він має національні особливості, які відсутні в Україні. Здебільшого наша країна виступає транзитною державою під час незаконного переправлення осіб через державний кордон і саме ця особливість, на нашу думку, повинна бути врахована.

2. При аналізі видів латентності досліджуваного кримінального правопорушення автор наголошує на тому, що вона має переважно природний характер. Але не поодинокими є факти штучної латентності цього правопорушення. Бажано було б проаналізувати фактори, які сприяють саме цьому виду латентності.

3. В дисертаційному дослідженні майже не проаналізовані сучасні політичні фактори незаконної міграції та незаконного переправлення осіб через державний кордон України, які потребують від держави і суспільства негайного реагування.

4. У п. 4 загальних висновків (стор. 201 дисертації) здобувач наголошує на тому, що «...криміналізація незаконного перетинання державного кордону та діянь за ч. 1 ст. 332 КК України є необґрунтованою як з кримінологічної (ще більше посилюючи соціальну дезадаптацію засуджених жителів прикордонної місцевості), так і з юридичної точки зору (не відповідаючи міжнародним зобов'язанням України у сфері протидії незаконній міграції)». Для того, щоб зробити висновок про це необхідно дослідити всі чинники (підстави)

криміналізації суспільно небезпечних діянь, проте автор обмежився лише двома. Вважаємо, що в кримінологічній роботі такі однозначні висновки робити не слід, оскільки така позиція потребує додаткового ґрунтовного кримінально-правового дослідження.

Проте, *висловлені зауваження і побажання* загалом стосуються складних і дискусійних аспектів аналізованих проблем, вони *не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження*. Робота виконана на актуальну тему, відрізняється новизною, містить приріст наукового знання про теоретичні засади кримінологічної та кримінально-правової протидії незаконному переправленню осіб через державний кордон України.

Дисертація є самостійно виконаною, завершеною роботою. Поршень академічної доброчесності в ній не виявлено.

Дослідження містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для кримінологічної доктрини, свідчить про особистий внесок здобувача в науку. Робота характеризується єдністю змісту.

Зміст дисертації відповідає заявленій автором науковій спеціальності 081 – Право, робота пройшла належну апробацію.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертація Кібальника Станіслава Олеговича «Кримінологічна характеристика та запобігання незаконному переправленню осіб через державний кордон України» відповідає вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 (і змінами від 21.10.2020 р. № 979), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Офіційний опонент –
доцент кафедри кримінального права
і кримінології факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

Дмитро КОНДРАТОВ

" " 20__р.